

5. Orice problema de mediu existenta, care este relevanta pentru plan , inclusiv, in particular, cele legate de orice zona care prezinta o importanta speciala pentru mediu, cum ar fi ariile de protectie speciala avifaunistica sau ariile speciale de conservare reglementate conform Ordonantei de urgenta a Guvernului nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei si faunei salbatice, aprobata cu modificari si completari prin Legea nr. 462/2001

5.1. Rețeaua națională de arii naturale protejate (arii ale rețelei Natura 2000)

Pe teritoriul României au fost identificate habitatele naturale și speciile sălbatice de faună și floră prevăzute în Directiva păsări și habitate. Acestea sunt prezentate în anexele la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată prin Legea 462/2001 (completată de Legea 345/19.07.2006).

Astfel, Sistemul național de arii terestre protejate reprezintă aproximativ 8% din teritoriul României, iar Fondul național forestier însumează 6.368.000 ha, din care 6.227.000 ha sunt acoperite de păduri, iar 141.000 ha reprezintă zone împădurite, cultivate, administrare silvică sau altele.

Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile a elaborat Strategia națională de conservare a biodiversității, care, la cap. 3 prevede obiectivele și acțiunile prioritare privind strategia de armonizare a reglementărilor privind conservarea naturală cu cerințele comunitare. De asemenea, MMDD a elaborat planuri de acțiune pentru implementarea acestei strategii și a Directivelor păsări și habitate.

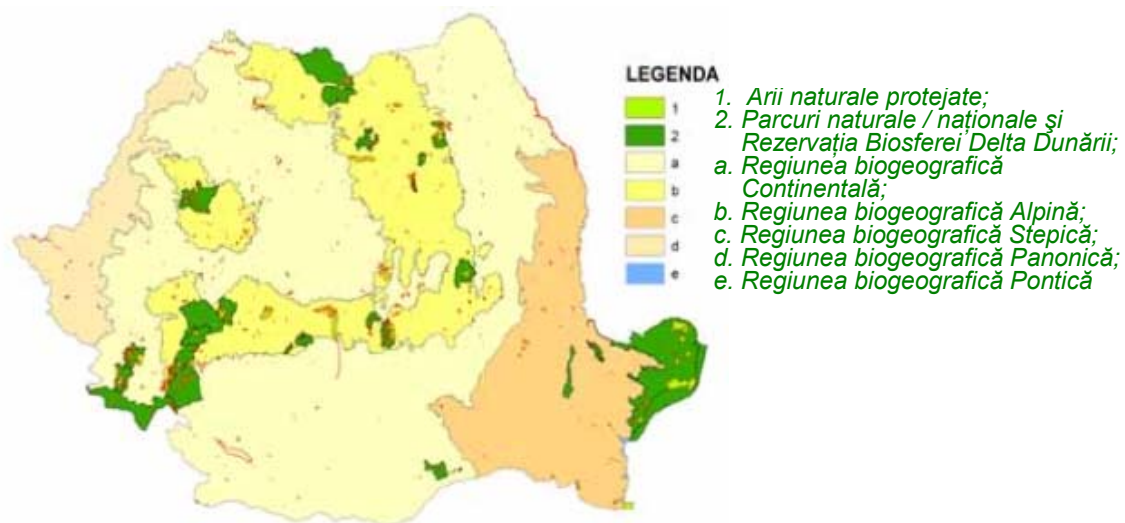
Printre obiectivele prioritare stabilite în vederea implementării Strategiei se numără:

- organizarea Rețelei Naționale de Arii Protejate și asigurarea managementului necesar ocrotirii habitatelor naturale și conservării diversității biologice;
- protecția, conservarea și refacerea diversității biologice terestre și acvatice, existente în afara ariilor protejate prin:
  - a) reducerea și eliminarea efectelor negative cauzate de poluarea mediilor de viață, supraexploatarea resurselor naturale, planificarea, amenajarea și utilizarea necorespunzătoare a teritoriului, și
  - b) prin reconstrucția ecosistemelor și habitatelor deteriorate.

Prin Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 776/2007, publicat în Monitorul oficial al României Partea I-a nr. 615/5.09.2007, s-au declarat siturile de importanță comunitară ca parte integrată a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România.

Rețeaua Natura 2000 cuprinde toate cele cinci regiuni biogeografice (alpină, continentală, panonică, pontică, de stepă) și, în consecință, există posibilitatea interferenței ariilor cu activitățile de dezvoltare a turismului, de vreme ce toate regiunile României sunt importante din punctul de vedere al rețelei Natura 2000.

În fig. 5.1. se prezintă distribuția habitatelor pe regiuni geografice, ariile naturale protejate și parcurile naturale/naționale.

5.2. Valori istorice, culturale și arheologice

5.2.1. Teritoriul românesc în cadrul Europei

România este o țară la hotarele Europei și această situație de hotar îi conferă o poziție unde se îmbină interferențe multiple: de natură geopolitică și culturală de-a lungul secolelor (harta 5.3 și harta 5.4)¹, de natură geofizică de durată infinit mai lungă. Această dublă proprietate de „hotar „ și de interferență, a marcat în permanență evoluția și structura teritoriului.

Specificul spațiului românesc în Europa central –răsăriteană este dat în primul rând de limba de origine latină. Acest spațiu lingvistic, un fel de insulă înconjurată de limbi slave și de limba maghiară, este ancorat în zona montană a Carpaților, a căror formă circulară, închizînd în interior bazinul Transilvaniei, sugerează imaginea unei citadele. Această citadelă de altitudine medie (Vf. Moldoveanu – 2544m), cu numeroase trecători, nu a reușit decât parțial să devieze marile valuri migratoare din est, jucând totuși un rol important în înrădăcinarea populației. Locul inițial al formațiunilor politice premoderne și al capitalelor lor, amplasarea mănăstirilor, existența unor arii etnografice arhaice sunt dovada acestei înrădăcinări.

Limitele trasate privind influențele culturale (harta 5.4) reprezintă arii de contact și de suprapuneri în care se produc sincretisme; urmele imprimate în elementele materiale de civilizație sunt mai ușor localizabile de cât ideile. Mai mult chiar, pătrunderea influențelor externe ia câteodată trasee neașteptate: s-a întâmplat de exemplu ca reformele instituționale inspirate de Occident să sosească odată cu prinții fanarioți în secolul al XVIII-lea, iar modernizarea orașului București în secolul al XIX –lea se datorează generalului rus Kiseleff.

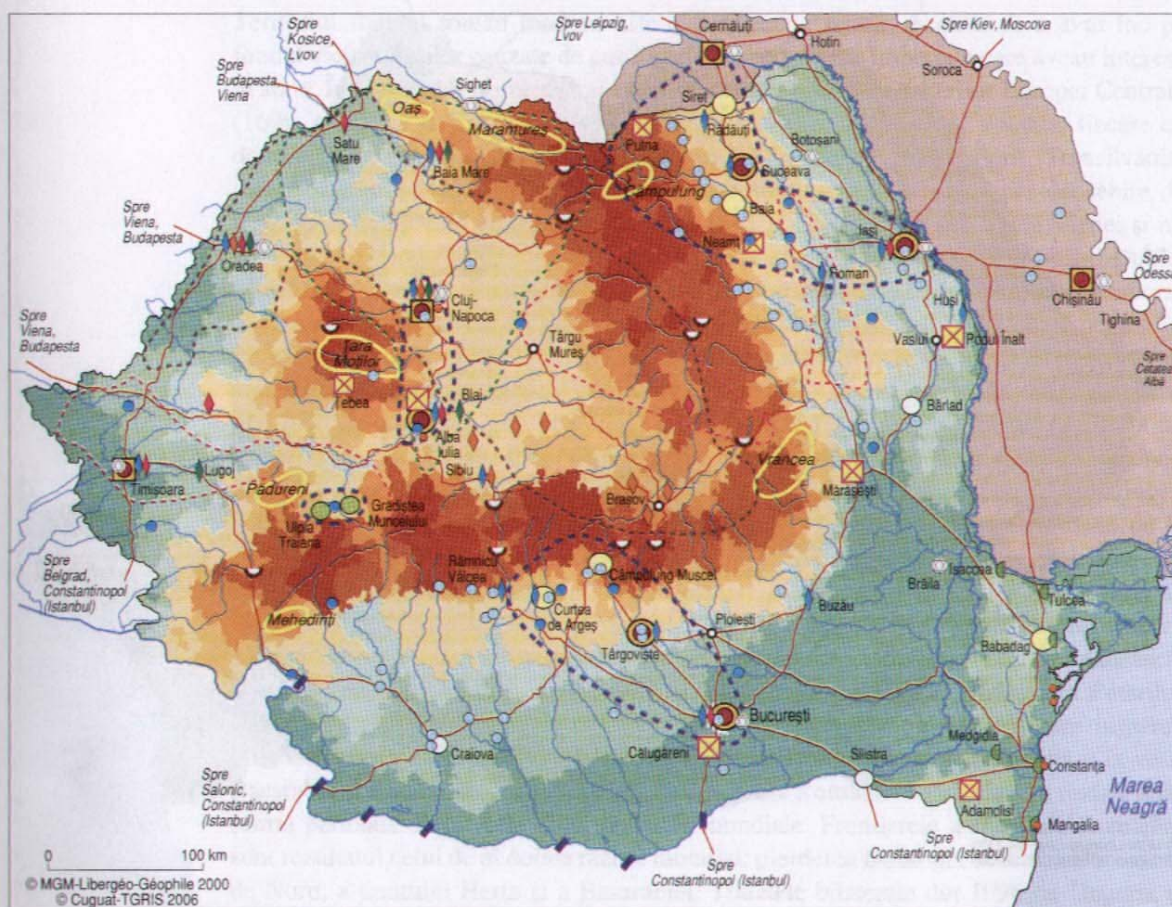
Interferențele culturale sunt datorate contactului cu trei spații culturale: meridional, al lumii greco-bizantine, continuate cu lumea otomană, care este cel mai vechi; apusean, mai ales al lumii germanice, care este cel mai recent; răsăritean, al lumii ruso-ucrainiene și al Asiei, progresiv cel mai ambiguu, care îmbină în mod strâns spiritualitatea ortodoxă, imperialismul politic și fluctuațiile de populație (cazul evreilor pentru perioada modernă).

---

¹ Sursa: *Atlasul României*- Violette Ray, Octavian Groza, Ioan Ianoș, Maria Pătrocescu, Enciclopedia RAO

Harta 5.3.

Centralitate carpatică și urme ale istoriei

Elemente ale patrimoniului istoric

- Oraș antic (grecesc sau roman)
- Capitală antică, dacică sau romană
- Centru feudal secundar
- Capitală feudală efemeră
- Capitală feudală durabilă
- Centru administrativ important după 1700
- ⊠ Situri istorice semnificative
- ⋯ Nucleele formațiunilor statale premoderne
- Zone etnografice arhaice

Elemente ale patrimoniului religios

- ◆ ortodoxe
- ◆ protestante
- ◆ romano-catolice
- ◆ greco-catolice
- ⊕ Sinagogi principale
- ⊕ Mari moschei și geamii
- Mănăstiri din secolele XII-XIV
- Mănăstiri din secolele XV-XVI
- ⋯ Extensia confesiunii romano-catolice
- ⋯ Extensia protestantismului tradițional
- ⋯ Extensia confesiunii greco-catolice

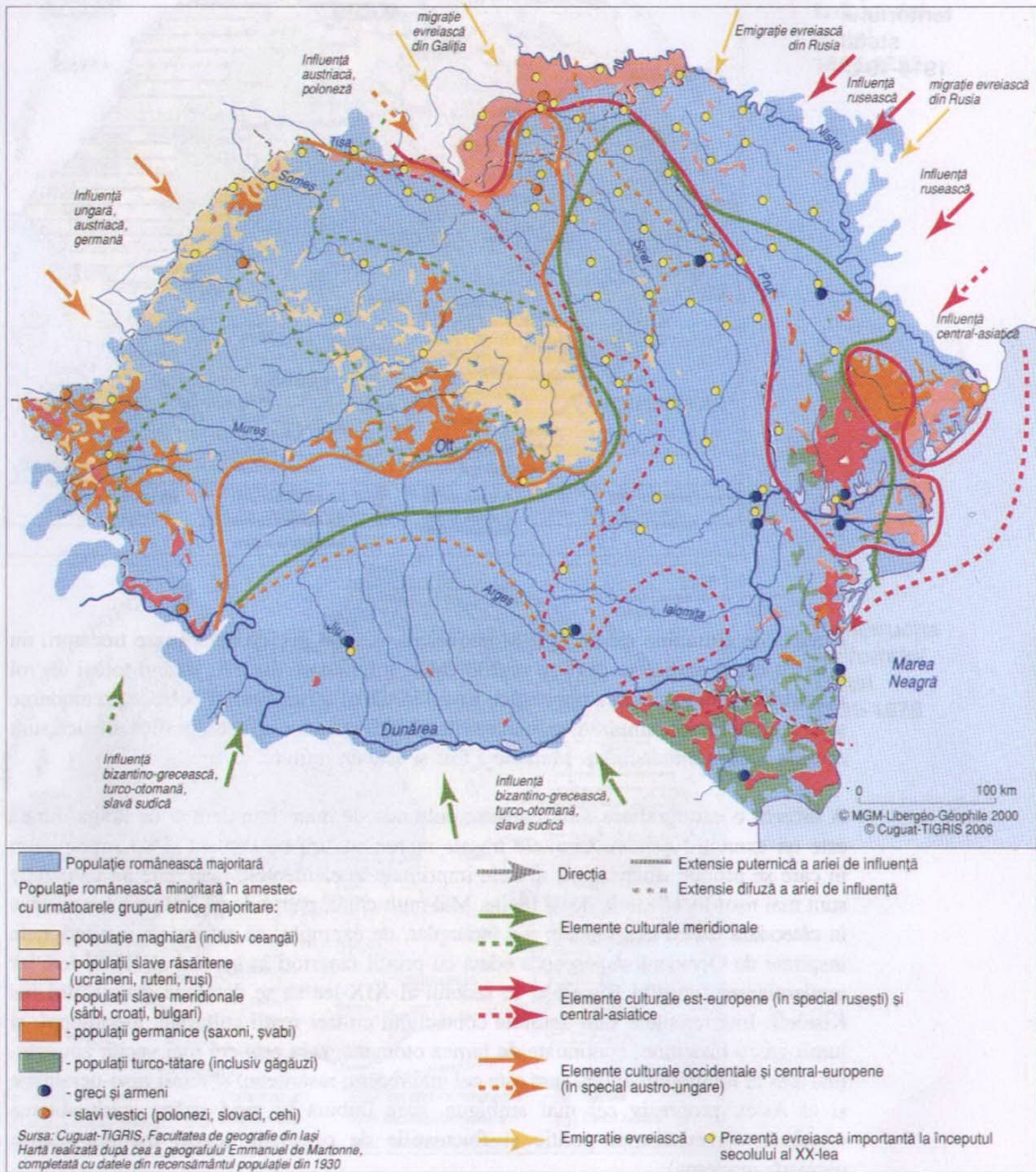
Altitudinea medie a comunelor (m)

- 1200
- 900
- 700
- 500
- 300
- 200
- 100

- Drum principal
- Oraș
- ⊥ Vad
- ⊔ Pas montan

Sursa: Facultatea de geografie din Iași, 1999

Latinitate și interferențe culturale - Harta 5.4.

5.2.2. Zone cu importanță specială din punct de vedere arheologic, monumente istorice, etnografie, stațiuni balneoclimaterice

Patrimoniul cultural al României este deosebit de bogat, atestând influențele culturale externe, dar și continuitatea poporului român în acest spațiu de cultură și civilizație.

Pentru evidențierea și protecția acestui patrimoniu au fost promulgate o serie de legi, ordonanțe ale Guvernului, hotărâri ale Guvernului și ordine ale ministrului, precum :

- *Legea nr. 41/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a IIIa. – Zone protejate.* – publicată în M.Of . nr. 502/2000, evidențiază zonele naturale protejate de interes național și identifică valorile de patrimoniu cultural național, care necesită instituirea de zone protejate pentru asigurarea protecției acestor valori. Legea cuprinde următoarele anexe:
  - Anexa nr. I: Zone naturale protejate de interes național și monumente ale naturii
  - Anexa nr. II: Gruparea geografică și localizarea teritorială a zonelor naturale protejate, de interes național
  - Anexa nr. III: Valori de patrimoniu cultural de interes național (monumente istorice de valoare națională excepțională)
- *Ordonanța Guvernului nr.43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național.*- republicată în M.O. nr.951/24.11.2006
- *Ordonanța de urgență a Guvernului nr.236/2000 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice,* aprobată cu Legea nr. 462-2001 și modificată prin Legea nr.345/2006, ce a fost publicată în M.Of. nr.650/27 iulie 2006
- *Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2314/2004 privind aprobarea Listei monumentelor istorice, actualizată și a Listei monumentelor istorice dispărute*–publicat în M.Of. nr.646/2004-, completat cu *Ordinul ministrului culturii și cultelor nr. 2182/2005* privind aprobarea Listei monumentelor istorice 2004 – modificări și completări - și a Listei monumentelor istorice 2004 - monumente dispărute– modificări și completări –publicat în M.Of. nr.996/2005
- *Hotărârea Guvernului nr. 230/2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora* – M.O. nr.190/martie 2003

Lista completă a legislației în domeniu este prezentată în anexa 3 la prezentul studiu.

În cadrul PATN, pe baza legislației mai sus menționate și a consultării autorităților locale, au fost identificate valorile de patrimoniu de interes național (monumente și ansambluri de arhitectură, monumente și situri arheologice), precum și muzee și case memoriale.

Unele din aceste valori de patrimoniu se află într-o stare de conservare foarte bună, altele necesită intervenții rapide pentru protejare și restaurare.

De exemplu, în județul Brașov, **Cetatea Țărănească Prejmer și Biserica Evanghelică** (foto 5.1. de mai jos), fac parte din monumentele protejate de UNESCO, fiind cea mai importantă biserică fortificată din Transilvania. Acest edificiu în formă de cruce, care datează de la începutul goticului, a fost influențat de șantierul cistercian de la Kerz; el a fost înconjurat de ziduri având o înălțime de 12 metri și o grosime de 4 metri. Cetatea adăpostește și o expoziție interesantă de obiecte de artă saxone. De asemenea, în biserică din Prejmer există unul din cele mai vechi altare din Transilvania închinat lui Christos. Altarul din lemn pictat reprezintă o capodoperă a secolului al XV-lea.

În județul Bistrița Năsăud, în localitatea Rodna, se conservă vestigiile cetății medievale, construită în secolul al X-lea, respectiv ruinele bazilicii dominicane (secolul al XIII-lea) din care se mai păstrează un portal și două turnuri (foto 5.2).

Cetatea Rodnei

21 ianuarie 1440 este data primei consemnări a Districtului Rodnei într-un act de zălogire prin care regina Elisabeta a Ungariei dăruia satele din jur nobililor din familia Jakob de Coșeiu (Kusaly). Comitatul Solnocul Interior cuprindea pe atunci cetatea și târgul Rodnei cu satele Maieru, Sângeorz, Feldru, Rebra de Sus și Rebra de Jos, Telciu, Năsăud, Salva, Zagra și Mocod.

În județul Bistrița Năsăud sunt de amintit casele memoriale ale lui:

George Coșbuc (1886 -1918) – poet născut în Hordou (Coșbuc);

Foto 5.3 - Casa memorială „George Coșbuc”

și,

Liviu Rebreanu (1885-1944)-scriitor născut în Tîrlișua;

Foto 5.4. Casa memorială „Liviu Rebreanu” -

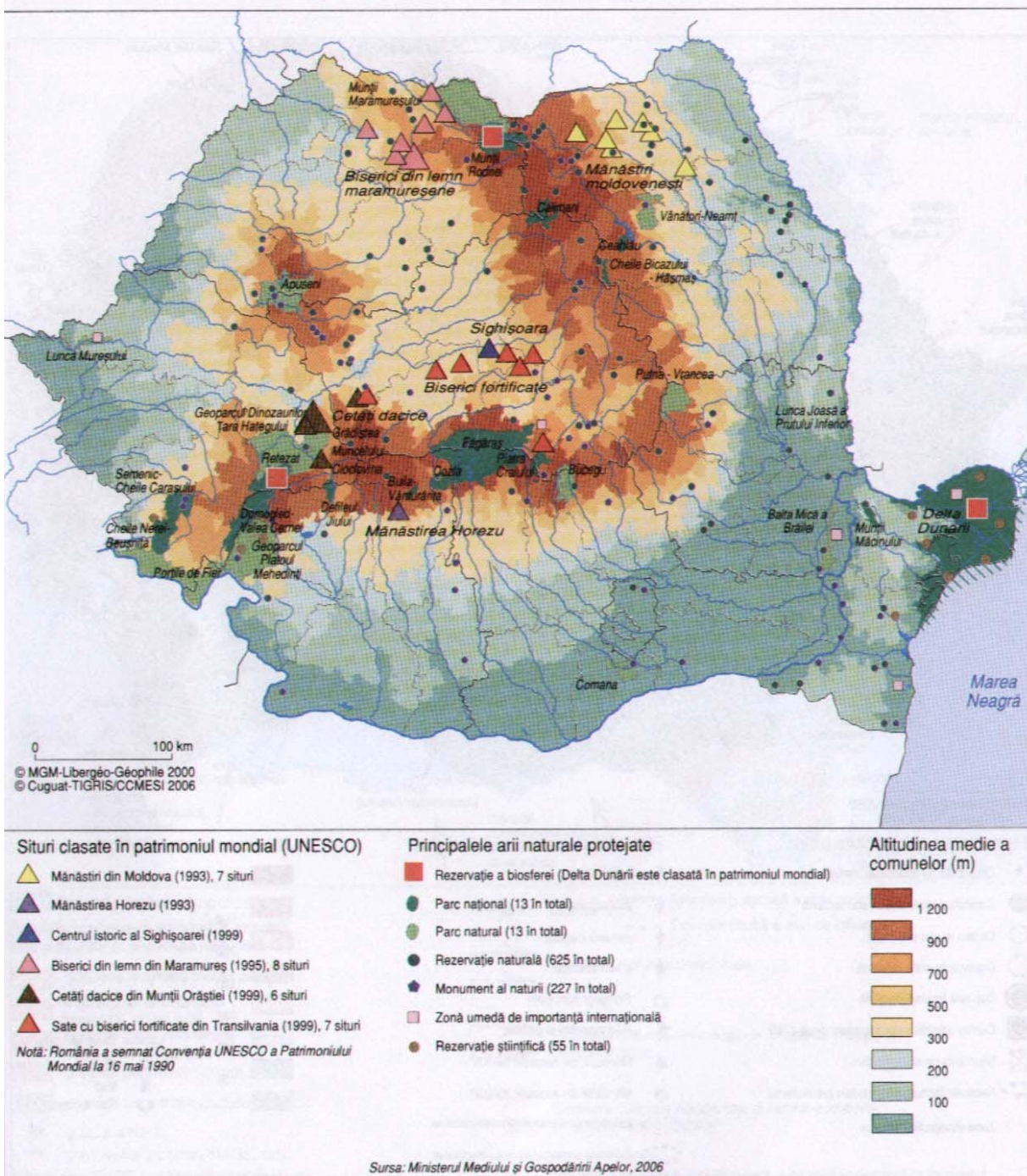
Deosebit de bogat și răspândit pe întreg teritoriul României, patrimoniul cultural se îmbină armonios cu patrimoniul natural (harta 5.5)¹ și foto 5.5.

Foto 5.5. Racoș – coloana de bazalt

Patrimoniul cultural și patrimoniul natural

- Harta 5.5.

Arta populară a României își are rădăcinile în trecutul îndepărtat și tumultuos al regiunii (harta 5.4). Fiind situată la intersecția marilor civilizații istorice – greacă, romană, bizantină, orientală și occidentală- elemente ale acestor civilizații au fost absorbite de locuitorii acestor regiuni, toate acestea rezultând într-o viziune originală care se regăsește în arta, meșteșugurile și muzica României.

Folclorul românesc este cel mai bine conservat din lume iar manifestările sale sunt evidente în întreaga țară: Maramureș (construcții din lemn, costume, ceramică); Bucovina

(țesături, ouă încondeiate de Paști, costume, tradiții); Banat (costume populare artistice, obiecte tradiționale); Horezu (ceramica, sculptura în lemn); Munții Apuseni (costume populare artistice, sculpturi în lemn, sărbători populare, construcții din lemn); Mărginimea Sibiului (icoane pictate pe sticlă, costume populare artistice, obiecte de uz casnic- toate adunate în muzee de artă populară). Există de asemenea, muzee ale vechii tehnici populare la București, Sibiu, Cluj-Napoca, Râmnicu-Vâlcea, Focșani, Timișoara și Sighetu Marmăției. În cadrul Anexei 11 se prezintă câteva aspecte privind folclorul și arta românească, cu exemplificări pentru județele Prahova și Brașov.

Resursele naturale ale teritoriului, ca și păstrarea tradițiilor populare au condus la dezvoltarea unor **zone turistice** ce pot fi delimitate orientativ la nivelul întregii țări (harta 2.1.). În cadrul PATN, pentru fiecare județ s-au delimitat zonele cu resurse turistice naturale și antropice. De ex, în planșele „a” din Anexa 1 la Raport, sunt prezentate zonele cu resurse turistice din județele Bistrița –Năsăud, Brașov și Prahova.

Stațiunile balneoclimaterice

Resursele naturale balneare ale României cuprind :

- ape minerale și termale de nivel internațional;
- nămoluri terapeutice cu conținut de substanțe organice și minerale;
- mofete – emanații naturale de bioxid de carbon
- lacuri cu ape mineralizate de diferite concentrații
- diferite micro-climate (inclusiv cele din saline)

În România există 160 de stațiuni și localități balneare care dețin resurse de factori minerali de cură (ceea ce face ca România să fie una dintre cele mai bogate țări din lume, sub acest raport), din care 24 de stațiuni balneare sunt de interes național, celelalte având un rol mai redus pe piața turistică internă și europeană.

Acestea se află în principalele zone naturale ale României, îndeosebi arcul Carpatic și litoralul Mării Negre, și de asemenea în zonele de câmpie, de deal și în zonele sub – carpatice. În zona Carpaților Orientali se estimează că există 1500 de izvoare minerale, a căror compoziție chimică este foarte variată.

Multe dintre aceste stațiuni necesită modernizarea și dezvoltarea rețelei de alimentare cu apă și a sistemului de canalizare, îmbunătățirea rețelei de drumuri în acestea, drumurile de acces, etc.

Cele mai mari stațiuni, incluse în circuitul internațional, cu un număr total de locuri cuprins între 2.500 și 8.500 sunt, în ordine: Băile Felix, Călimănești-Căciulata, Băile Herculane, Sovata, Slănic Moldova, Băile Olănești, Băile Govora, Vatra Dornei, Covasna, Buziaș. În multe

dintre ele s-a modernizat baza de cazare, s-au construit hoteluri de cură și complexe sanatoriale moderne, în care serviciile de cazare, masă, diagnostic și tratament sunt oferite în cadrul aceleiași clădiri. Stațiunea balneară cu cea mai mare capacitate de cazare este Felix, urmată de Herculane.

Turismul balnear ca și alte forme de turism din România este marcat de sezonabilitate. Aceasta este redusă doar în câteva stațiuni de interes național. De exemplu, Călimănești – Căciulata, datorită apropierii de București și de alte orașe importante, a dezvoltat o nouă formă de turism – turismul de afaceri – prin dotarea hotelurilor cu facilități pentru organizarea de conferințe, simpozioane și training-uri.

Agrementul balnear se dezvoltă, în general, în funcție de cadrul geografic, profilul stațiunii și grupele de vârstă care frecventează stațiunea.

În stațiunile destinate turismului internațional, agrementul cuprinde următoarele (pentru exemplificare sunt considerate stațiunile Herculane, Felix, Vatra Dornei): ștranduri termale în aer liber, piscine acoperite, saune, terenuri de sport, spații amenajate pentru picnic, bowling, carusele, pârtii de schi, pârtii pentru săniuțe, telescaun, jocuri mecanice, cinematografe, biblioteci, muzee, discoteci, săli de spectacole, parcuri, piste pentru atletism, teren cros, cazinouri.

În cazul stațiunilor situate în apropierea marilor centre urbane, în weekend ștrandurile și piscinele sunt supraaglomerate, creând disconfort pentru turiștii sosiți în țară sau de peste hotare.

În celelalte stațiuni, agrementul este foarte redus sau chiar lipsește.

5.3. Probleme de mediu relevante pentru PATN Secțiunea VI- Zone turistice

În tabelul 5.3.1. de mai jos sunt evidențiate principalele probleme de mediu relevante pentru PATN- Secțiunea VI-a Turism. Acestea au fost identificate pe baza analizei PATN- Secțiunea VI-a Turism, precum și a analizei efectuate asupra stării actuale a mediului (cap. 3).

Tabel 5.3.1. Principalele probleme de mediu legate de PATN- Secțiunea VI-a Turism

Aspecte de mediu	Probleme de mediu relevante pentru PATN- Secțiunea VI-a Turism
Aer	Impact semnificativ asupra calității aerului produs de emisiile cauzate de congestiile de trafic, nerestricționării traficului din stațiunile balneo-climaterice, infrastructurii învechite și deteriorate Poluarea aerului ca urmare a autoaprinderii depozitelor neconforme de deșeuri sau a incendiilor provocate de campări în afara locurilor organizate
Apa	Impact semnificativ asupra calității corpurilor de apă ca urmare a lipsei sistemului de canalizare și epurare a apelor uzate menajere Poluări din surse difuze datorita depozitarii necontrolate a deșeurilor
Solul	Poluarea solului ca urmare a depozitării necontrolate a deșeurilor Alunecări de teren active și zone supuse riscului de inundații Eroziunea costieră și distrugerea plajei
Pădurile	Incendii provocate de campări în afara locurilor organizate Lipsa potecilor marcate și a informării turiștilor asupra speciilor rare și protejate Defrișări necontrolate, mai ales în proprietățile private, ca urmare a lipsei unui plan de amenajare a teritoriului
Biodiversitatea	Distrugerea florei și habitatelor din ariile naturale protejate ca urmare a circulației turistice necontrolate în zonele sau la obiectivele turistice aflate în afara traseelor marcate Impact antropic, în special restrângerea habitatului natural, cauzat de construcții de case și complexe hoteliere fara autorizatie sau fara respectarea statutului zonei Colectarea abuzivă a florei, în special a plantelor declarate monumente ale naturii, urmare a lipsei educației ecologice, în special a insuficienței popularizării a plantelor ocrotite
Sănătatea publică	Deversari ilegale și necontrolate de poluanți în apele de îmbăiere din zonele naturale amenajate Risc de îmbolnăviri hidrice ca urmare a lipsei siguranței în alimentarea cu apă (surse de apă subterane neadecvate, rețea de distribuție a apei învechită, stații de tratare cu capacitate depășită, întreruperi în alimentarea cu apă) Riscuri asociate accidentelor rutiere Risc de îmbolnăvire ca urmare a depozitării necontrolate a deșeurilor Înrăutățirea condițiilor din stațiunile balneo-climaterice datorita poluarii fonice și poluarii aerului ca urmare a congestionării traficului în mediile urbane
Managementul riscurilor de mediu	Risc crescut de inundații, alunecări de teren ca urmare a neluării măsurilor preventive

Aspecte de mediu	Probleme de mediu relevante pentru PATN- Secțiunea VI-a Turism
Eficiența utilizării resurselor și conservarea/ gestionarea durabilă a resurselor	Supraexploatarea resurselor naturale terapeutice Risc ridicat de pierdere a valorii terapeutice a resurselor naturale ca urmare a lipsei masurilor de protecție (de ex. aportul de apă dulce în cazul lacului Techirghiol)
Peisajul și mostenirea culturala	Insuficienta aplicare a măsurilor de conservare și protejare a patrimoniului natural și cultural împotriva degradării Insuficienta aplicare a masurilor de conservare și protejare a zonei costiere a Mării Negre (inclusiv a ecosistemelor acvatice și terestre în vederea dezvoltării durabile a acestei regiuni)
Sensibilizarea turiștilor cu privire la aspectele legate de mediul înconjurător	Lipsa de/insuficienta informare a turiștilor privind monumentele naturii, ariile protejate, precum și responsabilitățile ce le revin.
Turismul durabil	Condiții neadecvate promovării formelor de turism ușor, adaptate la condițiile regionale și locale Măsuri insuficiente pentru reducerea costurilor externe ale transportului (legate de zgomot, poluarea aerului și schimbările climatice, accidente, avarii ale infrastructurii și congestia traficului) Investiții insuficiente în domeniul dezvoltării infrastructurii rutiere